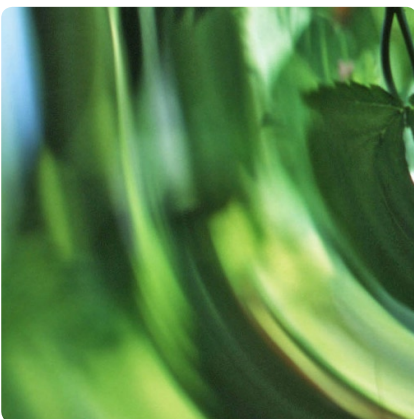

Miljöledning i staten 2010

En redovisning

RAPPORT 6422 • APRIL 2011

Miljöledning i staten 2010

En redovisning

NATURVÅRDSVERKET

Beställningar

Ordertel: 08-505 933 40

Orderfax: 08-505 933 99

E-post: natur@cm.se

Postadress: CM Gruppen AB, Box 110 93, 161 11 Bromma

Internet: www.naturvardsverket.se/bokhandeln

Naturvårdsverket

Tel: 08-698 10 00 Fax: 08-20 29 25

E-post: registrator@naturvardsverket.se

Postadress: Naturvårdsverket, 106 48 Stockholm

Internet: www.naturvardsverket.se

ISBN 978-91-620-6422-8

ISSN 0282-7298

© Naturvårdsverket 2011

Tryck: CM Gruppen AB, Bromma 2011

Omslagsbild: Carsten Medom Madsen - Megapix

Förord

Miljöledningssystem är ett verktyg för att identifiera en verksamhets miljö-
påverkan. Systemen ska även bidra till att strukturera miljöarbetet genom bland
annat mål, riktlinjer, uppföljning och ständiga förbättringar. Statliga myndigheter
ska införa och utveckla miljöledningssystem samt varje år redovisa miljöarbetets
resultat.

Arbetet och redovisningen styrs av förordning (2009:907) om miljöledning i
statliga myndigheter. Av förordningen framgår att Naturvårdsverket ska lämna en
sammanfattning av myndigheternas årliga redovisningar till regeringen senast den
15 april varje år. Denna rapport utgör Naturvårdsverkets redovisning av uppdraget
och är en sammanfattning av 2010 års miljöledningsarbete i staten.

Rapporten är författad av Tomas Chicote och Kerstin Backman Hannerz på
Naturvårdsverket.

Stockholm april 2011

Naturvårdsverket

Innehåll

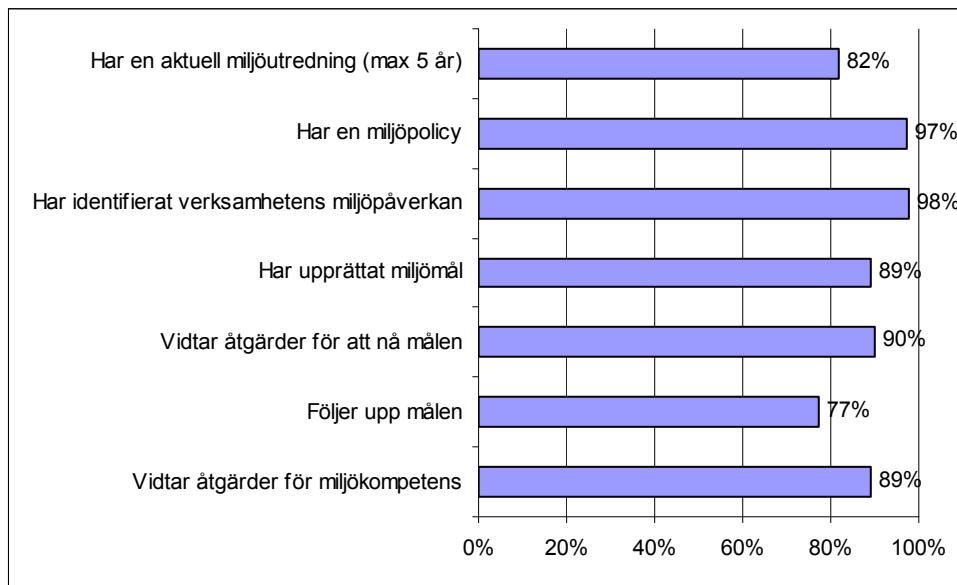
SAMMANFATTNING	5
SUMMARY	7
INLEDNING	9
MILJÖLEDNINGSSYSTEMEN	10
GRÖN IT	12
RESOR OCH TRANSPORTER	14
ENERGIANVÄNDNING	19
MILJÖKRAV I UPPHANDLING	21
RANKING	22
SPECIAL: UNIVERSITET OCH HÖGSKOLOR	28
KOMMENTARER	33
BILAGA: FÖRORDNING SFS2009:907	34

Sammanfattning

Statliga myndigheter ska utveckla miljöledningssystem och årligen rapportera sina resultat till regeringen och Naturvårdsverket, enligt förordning (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter. För verksamhetsåret 2010 har 192 av 194 myndigheter rapporterat till Naturvårdsverket. Den här rapporten är en sammanställning av miljöledningsarbetet i staten 2010.

Miljöledningssystemen

Nedanstående figur visar hur stor andel av myndigheterna som uppfyller kraven i förordning (2009:907).

Figur 1. Andel myndigheter som uppfyller kraven i SFS 2009:907

Enligt förordningen bör de myndigheter vars verksamhet medför en betydande miljöpåverkan miljöcertifiera verksamheten. En sådan certifiering har genomförts av 20 myndigheter, vilket motsvarar cirka 10 procent av myndigheterna.

Förordningen anger dessutom att myndigheterna ska använda IT för att minska sin miljöpåverkan. Av alla myndigheterna har 89 procent angett att de använder IT för att minska sin energiförbrukning, och 92 procent för att minska antalet tjänsteresor. De vanligaste åtgärderna är styrning av belysning, energibesparande datorer, servrar och skrivarlösningar samt tele- och videokonferenser.

Resor, energianvändning och upphandling

Rapporteringen omfattar totalt 173 000 årsarbetskrafter och 12 miljoner kvadratmeter lokalyta. Rutan nedan redovisar den totala miljöpåverkan från de tre

obligatoriska uppföljningsområdena resor och transporter, energianvändning och upphandling.

Total miljöpåverkan 2010

248 000 ton koldioxid från resor och transporter

3,2 terawattimmar energianvändning

68,7 av 76,2 miljarder kronor upphandlingar med miljökrav

Den största delen av koldioxidutsläppen kommer från maskiner och övriga fordon, långa flygresor och bilresor. Både koldioxidutsläppen och energianvändningen har ökat något sedan förra årets rapportering. Ökningen kan delvis förklaras med att myndigheterna fått en mer noggrann uppföljning.

Ranking

Rapporten innehåller även en rankinglista över hur långt myndigheterna kommit med miljöledningsarbetet. Rutan nedan visar de högst rankade myndigheterna.

Högst rankade myndigheterna 2010

- Göteborgs universitet
- Kemikalieinspektionen
- Lantmäteriet
- Naturvårdsverket
- Skogsstyrelsen
- Statens jordbruksverk
- Statens maritima museer
- Statens veterinärmedicinska anstalt
- Strålsäkerhetsmyndigheten
- Sveriges geologiska undersökning
- Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

Summary

Government agencies must, in accordance with the Ordinance on Environmental Management in Government Agencies (2009:907), develop environmental management systems and report the results annually to the Swedish government and the Swedish Environmental Protection Agency. For the 2010 business year, 192 out of a total of 194 agencies submitted reports to the Swedish Environmental Protection Agency. This report is a summary of state environmental management work during 2010.

The environmental management systems

The figure below shows the percentage of agencies satisfying the requirements of the ordinance (2009:907).

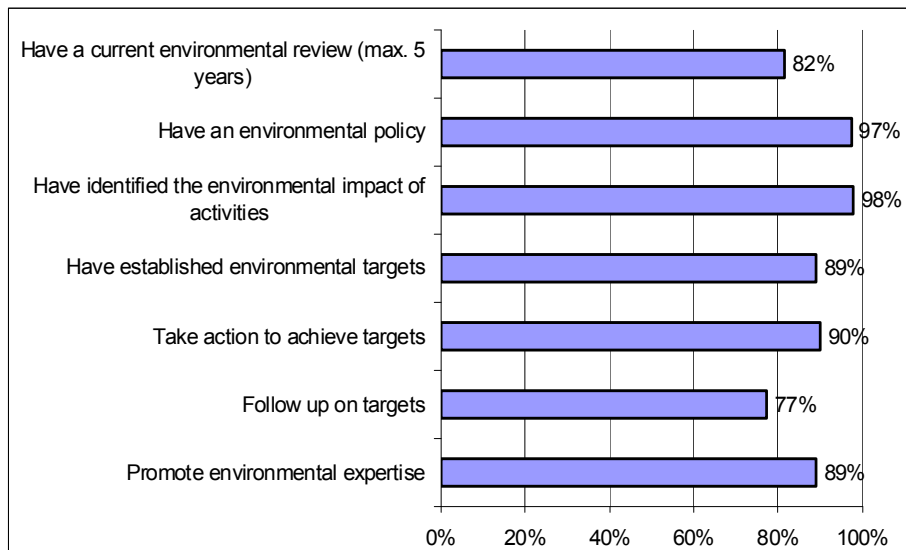

Figure 1. Percentage of agencies satisfying the requirements in SFS 2009:907

According to the ordinance, agencies whose activities cause a significant environmental impact should environmentally-certify/register the activities in question. Twenty agencies (approx. 10%) have completed the certification/registration process.

The ordinance further states that the agencies must use IT to reduce their environmental impact. A total of 89% of agencies state that they have used IT to reduce their energy consumption, while 92% have used IT to reduce the number of business trips made. The most common measures are lighting management, energy-saving computers/servers/printing solutions, and tele- and video-conferencing.

Travel, energy use and procurement

The report covers a total of 173,000 annual work units and 12 million square metres of floor space. Below is the total environmental impact from the three mandatory follow-up areas: travel/transport, energy use, and procurement.

Total environmental impact 2010
248,000 tons of carbon dioxide from travel and transport
Energy consumption equal to 3.2 terawatt hours
Procurements with environmental requirements amount to SEK 68.7 billion, out of a total of SEK 76.2 billion

The majority of CO₂ emissions come from machinery/other vehicles, long-haul flights and car travel. Both CO₂ emissions and energy use have increased slightly since the publication of last year's report. This increase can be partly explained by the fact that the agencies have followed up on developments more closely.

Ranking

The report also ranks how far agencies have progressed in their environmental management work. The list below shows the highest ranked agencies.

Highest ranked (15p) agencies 2010
The University of Gothenburg
The Swedish Chemicals Agency
Lantmäteriet (The Swedish mapping, cadastral and land registration authority)
The Swedish Environmental Protection Agency
The Swedish Forest Agency
The Swedish Board of Agriculture
National Maritime Museums in Sweden
National Veterinary Institute
The Swedish Radiation Safety Authority
Geological Survey of Sweden
Swedish Meteorological and Hydrological Institute

Inledning

Miljöledningssystem är ett verktyg för att identifiera en organisations miljöpåverkan och strukturera miljöarbetet. Statliga myndigheter ska införa och utveckla miljöledningssystem enligt förordning 2009:907 om miljöledning i statliga myndigheter. Miljöledningssystemet ska bland annat innehålla följande:

Miljöledningssystem

- En miljöutredning som identifierar myndighetens miljöpåverkan. Ska uppdateras minst vart femte år.
- En miljöpolicy
- Mätbara miljömål
- En handlingsplan med åtgärder, resurser och ansvarsfördelning
- Rutiner för att minska negativ miljöpåverkan
- Information och utbildning som utvecklar personalens miljökompetens
- Årlig revision av miljöledningssystemet
- Årlig uppföljning och redovisning av resultatet
- Myndigheter med betydande miljöpåverkan bör registrera sig enligt EMAS eller certifiera sig enligt ISO 14001.

De myndigheter som omfattas av förordningen ska varje år redovisa resultatet av sitt miljöledningsarbete till regeringen och Naturvårdsverket. Naturvårdsverket ska årligen göra en sammanfattning av statens miljöledningsarbete baserat på myndigheternas redovisningar. Naturvårdsverket sammanfattar arbetet i denna rapport.

Rapporterande myndigheter

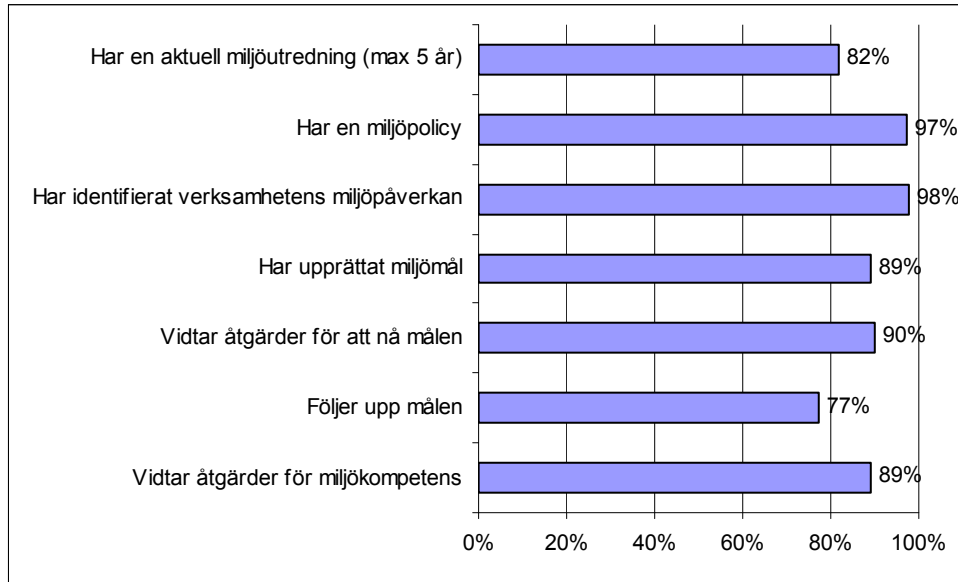
Förordningen omfattar 194 myndigheter. Av dessa har 192 inkommit med redovisningar till Naturvårdsverket. Rutan nedan redovisar de två myndigheter som inte lämnat in sina rapporter.

Myndigheter som inte lämnat in sin rapportering

- Folke Bernadotteakademien
- Statens museer för världskultur

Miljöledningssystemen

Figuren nedan visar hur stor andel av myndigheterna som uppfyller kraven i förordning (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter.

Figur 2. Andel myndigheter som uppfyller kraven i SFS 2009:907

Verksamhetens miljöpåverkan kan delas in i direkt och indirekt påverkan. Direkt påverkan kan exempelvis vara resor, energianvändning, avfall och kemikalier. Indirekt påverkan är effekter av bland annat myndighetens beslut, rådgivning och bidrag. Hela 98 procent av myndigheterna har identifierat verksamhetens direkta miljöpåverkan medan 70 procent även har identifierat verksamhetens indirekta miljöpåverkan.

Vanligast direkta miljöpåverkan

- tjänsteresor (94 %)
- energianvändning (80 %)
- avfall (45 %)

Vanligast indirekta miljöpåverkan

- upphandling (43 %)
- myndighetsutövning såsom beslut, bidrag, planering, tillsyn (37 %)
- forskning och utbildning (26 %)

Några myndigheter har dessutom påpekat att deras verksamhet påverkar miljön positivt. Det rör sig främst om olika typer av myndighetsutövning, men även forskning och utbildning.

Miljöcertifiering/registrering

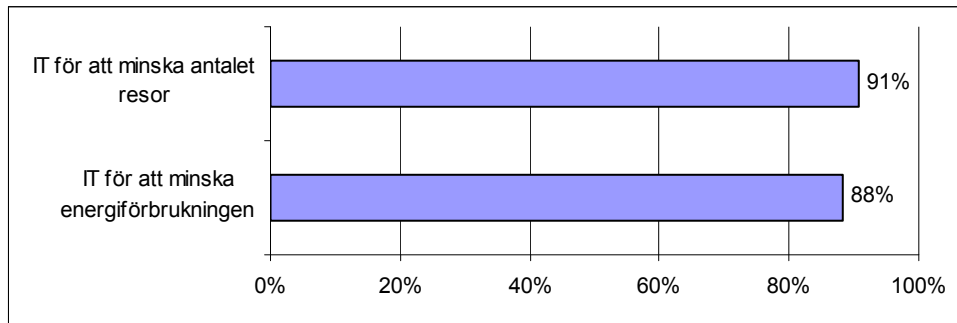
Enligt förordningen bör de myndigheter vars verksamhet medför en betydande miljöpåverkan certifiera sig enligt ISO14001 eller registrera sig enligt EMAS. De 20 myndigheter som genomfört miljöcertifiering eller miljöregistrering finns redovisade i tabellen nedan.

Tabell 1. Miljöcertifierade myndigheter

Myndighet	Certifiering
Fortifikationsverket	ISO 14001 och EMAS
Göteborgs universitet	ISO 14001 och EMAS
Högskolan i Gävle	ISO 14001
Kemikalieinspektionen	ISO 14001
Lantmäteriet	ISO 14001
Luffartsverket	ISO 14001
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	ISO 14001
Mälardalens högskola	ISO 14001
Naturvårdsverket	ISO 14001 och EMAS
Skogsstyrelsen	ISO 14001
Statens fastighetsverk	ISO 14001 och EMAS
Statens geotekniska institut	ISO 14001
Statens jordbruksverk	ISO 14001
Statens maritima museer	ISO 14001
Statens veterinärmedicinska anstalt	ISO 14001
Strålsäkerhetsmyndigheten	ISO 14001
Sveriges geologiska undersökning	ISO 14001
Sveriges lantbruksuniversitet	ISO 14001
Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	ISO 14001
Trafikverket	ISO 14001

Grön IT

Av förordningen om miljöledning i statliga myndigheter framgår att myndigheterna så långt det är möjligt ska använda energieffektiv informationsteknik (IT) som verktyg för att miljöanpassa sin verksamhet. Av myndigheterna anger 88 procent att de använt IT för att minska sin energiförbrukning och 91 procent att de använt IT för att minska antalet tjänsteresor.

Figur 3. Andel myndigheter som använder grön IT

IT för att minska energianvändningen

De åtgärder som myndigheterna beskriver varierar stort från ”tidsstyrd belysning” till mycket omfattande åtgärder. Den åtgärd flest myndigheter nämner är att de anskaffar energisnål IT-utrustning.

Vanliga IT-åtgärder för att minska energianvändningen

- Tids- och närvarostyrd belysning
- Virtualiserade servrar
- Laptops som ersätter stationära datorer
- Centrala skrivare, follow-me funktion och dubbelsidig utskrift
- Automatisk avstängning av datorer
- Tunna klienter/terminaler och molntjänster
- Elektronisk handläggning, ärendehantering, ansökning
- Elektroniska publikationer

Några av de mer avancerade åtgärderna är prognosstyrning av värme (SMHI), installation av solceller och likströmsmatning till serverhall (Energimyndigheten), intelligent persienstyrning och behovsanpassad och närvarostyrd ventilation (Blekinge tekniska högskola).

IT för att minska antalet tjänsteresor

De flesta myndigheterna nämner att de tillhandahåller teknik för video- och telekonferenser. Många nämner att de investerat i videokonferensteknik under året. Något färre anger att olika typer av webbkonferenssystem används. Flera av myndigheterna nämner också att utbildning och riktlinjer är viktiga för att dessa tekniker ska komma till användning i organisationen.

Vanliga IT-åtgärder för att minska antalet resor

- Telefon- och videokonferens
- Webbkonferens
- Gemensamma arbetsytor (t ex Projektplatsen)
- Intranät och Internet för informationsdelning
- Sociala medier och elektroniska nätverk
- e-learningapplikationer/webbaserat utbildningsmaterial

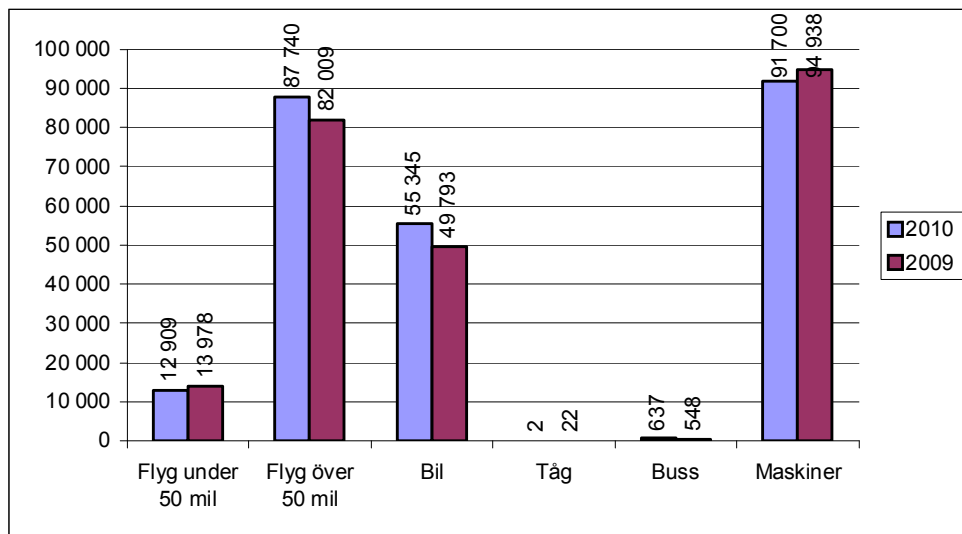
Några av de mer specifika åtgärderna som vissa av myndigheterna beskriver är portabelt arbetsordersystem (Fortifikationsverket) och GIS-system (Skogsstyrelsen). Endast tre högskolor nämner att de använder IT i undervisningen för att minska antalet resor bland föreläsare och studenter (Halmstad, Kristianstad, Högskolan Väst).

Resor och transporter

De sammanlagda rapporterade koldioxidutsläppen från resor och transporter uppgår till 248 000 ton. Det motsvarar cirka 1 procent av Sveriges samlade koldioxidutsläpp från transporter eller 0,4 procent av Sveriges totala utsläpp. Staten står samtidigt för cirka 5 procent av den totala sysselsättningen i Sverige. Utslaget på antal rapporterade årsarbetskrafter (173 000) blir koldioxidutsläppen ca 1,4 ton per anställd.

Tabell 2. Utsläpp av koldioxid från resor och transporter i ton

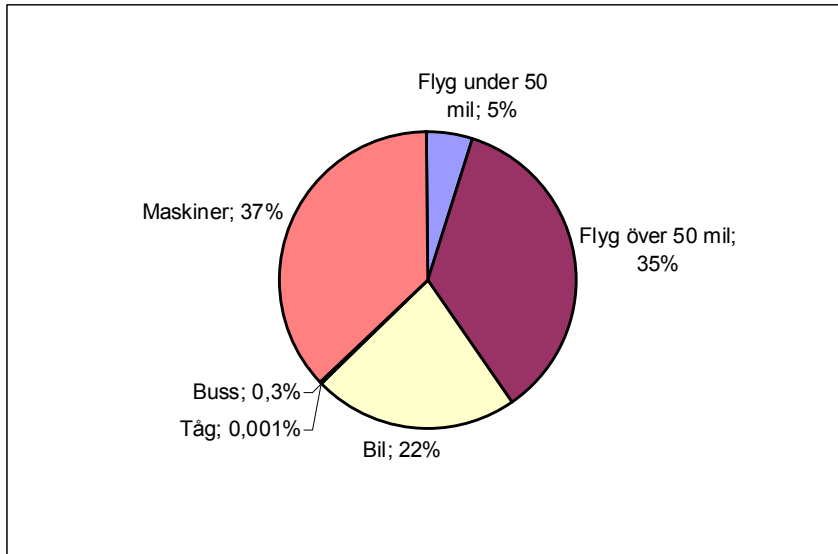
Trafikslag	2010	2009	förändring	Förändring %
Flyg under 50 mil	12 909	13 978	-1 069	-8 %
Flyg över 50 mil	87 740	82 009	+5 731	+7%
Bil	55 345	49 793	+5 552	+11%
Tåg	2	22	-19	-89 %
Buss	637	548	+89	+16%
Maskiner	91 700	94 938	-3 238	-3 %
Totalt	248 423	241 288	+7 135	+3%

Figur 4. Utsläpp av koldioxid för olika trafikslag i ton

Koldioxidutsläppen har ökat med cirka 7 000 ton jämfört med föregående år. Att utsläppen från korta flygresor har minskat kan bero på de åtgärder myndigheterna vidtagit. Många beskriver till exempel att de väljer tåg eller resfria möten i stället för flyg.

Att tåg har minskat så dramatiskt beror på att flera myndigheter rapporterade fel föregående år. De ökade utsläppen från bil- och bussresor beror antagligen på att myndigheterna blivit bättre på att följa upp dessa transportslag.

Figur 5. Fördelning av koldioxidutsläpp mellan olika transportslag

Figuren ovan visar koldioxidutsläppens procentuella fördelning på de olika trafikslagen. Maskiner och längre flygresor är de största posterna följt av bilresor. Nedan studeras dessa poster närmare.

Maskiner och övriga fordon

Maskiner och övriga fordon står för den största delen av de rapporterade koldioxidutsläppen. Endast 53 myndigheter har redovisat utsläpp från maskiner och övriga fordon som de använder i sin myndighetsutövning. Det kan handla om arbetsmaskiner av olika slag men även vägfärjor, patrullbåtar, snöskotrar, helikoptrar osv. finns nämnda inom kategorin. Några få myndigheter står för merparten av utsläppen. Värt att notera är att endast två av dessa stora utsläppare är miljöcertifierade.

Tabell 3. Myndigheter med högst totala utsläpp från maskiner och övriga fordon

Myndighet	Kg CO ₂
Sjöfartsverket	39 556 384
Trafikverket*	25 381 306
Kustbevakningen	16 309 337
Affärsverket svenska kraftnät	5 178 676
Sveriges lantbruksuniversitet*	1 222 000

*miljöcertifierad

Flygresor över 50 km

De sammanlagda rapporterade utsläppen från flygresor över 50 mil uppgår till 87 740 200 kg koldioxid. Det motsvarar över 500 000 resor tur och retur till Bryssel.

182 myndigheter har redovisat utsläpp från flyg över 50 mil. Tittar man på de totala utsläppen ligger de stora universiteten högst.

Tabell 4. Myndigheter med högst totala utsläpp från flyg över 50 mil

Myndighet	Kg CO ₂
Karolinska institutet	11 200 000
Kungl. Tekniska högskolan	9 643 000
Lunds universitet	5 234 840
Uppsala universitet	4 833 834
Sveriges lantbruksuniversitet*	3 708 000

Medel: 479 456, median: 84 400

*miljöcertifierad

Ser man på utsläppen per årsarbetskraft ligger flera myndigheter med mycket utrikesverksamhet högt.

Tabell 5. Myndigheter med högst utsläpp från flyg över 50 mil per årsarbetskraft

Myndighet	Kg CO ₂ /årsarbetskraft
Nordiska Afrikainstitutet	6 020
Svenska institutet	5 657
Kommerskollegium	4 472
Polarforskningssekreteriatet	4 385
Tillväxtanalys	4 349

Medel 739, median 422

Bilresor

De sammanlagda rapporterade utsläppen från bilresor uppgår till 55 345 445 kg. Det motsvarar cirka 290 miljoner kilometer i bensindriven bil eller över 300 000 bilresor Stockholm-Göteborg tur och retur.

169 myndigheter har redovisat utsläpp från bilresor. Bland de som har högst totala utsläpp från bilresor återfinns myndigheter med mycket egna tjänstebilar och många mil i fält.

Tabell 6. Myndigheter med högst totala utsläpp från bilresor

Myndighet	Kg CO ₂
Rikspolisstyrelsen	25 003 971
Kriminalvården	2 932 000
Fortifikationsverket*	2 543 700
Statens jordbruksverk*	2 132 304
Arbetsförmedlingen	2 037 807

Medel: 327 492, median 25 654

*miljöcertifierad

Ser man på högst utsläpp per årsarbetskraft återfinner man bland annat myndigheter som reser mycket över hela landet för till exempel inspektioner.

Tabell 7. Myndigheter med högst utsläpp från bilresor per årsarbetskraft

Myndighet	kg CO ₂ /årsarbetskraft
Fortifikationsverket*	3 970
Skogsstyrelsen*	1 787
Statens jordbruksverk*	1 761
Sametinget	1 700
Länsstyrelsen i Gotland	1 196

Medel 236, median 71

*miljöcertifierad

Flyg under 50 mil

Korta flygresor står för en relativt liten del av statens totala utsläpp av koldioxid men de är å andra sidan ofta enklare att ersätta med mer miljövänliga resealternativ. De sammanlagda rapporterade utsläppen från korta flygresor uppgår till 12 909 404 kg. Det motsvarar cirka 100 000 flygresor Stockholm-Göteborg tur och retur.

171 myndigheter har redovisat utsläpp från korta flygresor. De som har de största totala utsläppen från korta flygresor är stora myndigheter.

Tabell 8. Myndigheter med högst totala utsläpp från flyg under 50 mil

Myndighet	Kg CO ₂
Försäkringskassan	903 188
Trafikverket	859 108
Umeå universitet	702 039
Sveriges lantbruksuniversitet*	644 000
Rikspolisstyrelsen	620 572

Medel: 75 516, Median: 18 120

*miljöcertifierad

De myndigheter som har högst utsläpp per anställd av korta flygresor är istället relativt små myndigheter.

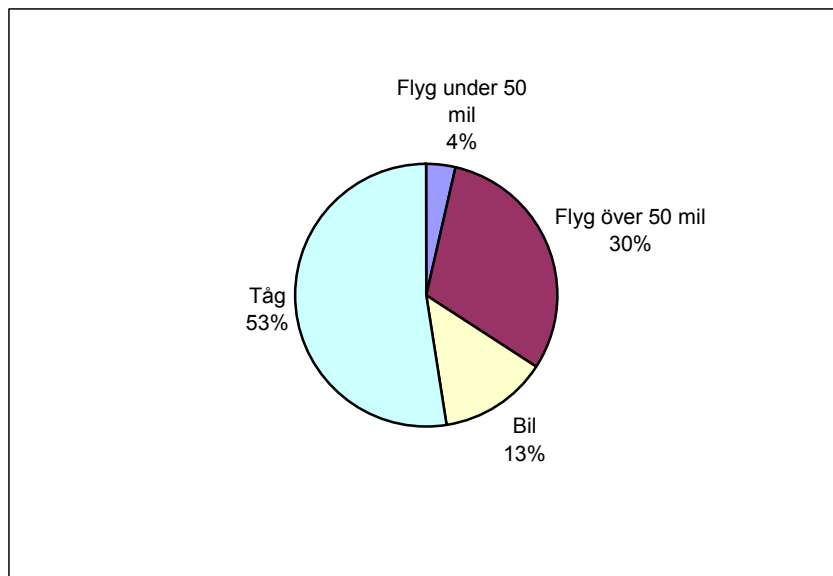
Tabell 9. Myndigheter med högst utsläpp från flyg under 50 mil per årsarbetskraft

Myndighet	Kg CO ₂ /årsarbetskraft
Tillväxtanalys	1 958
Inspektionen för strategiska produkter	1 459
Statens bostadskreditnämnd	873
Riksutställningar	745
Statens folkhälsoinstitut	737

Medel: 141, Median: 69

Tågresor

Tågresorna står för en minimal andel av statens totala utsläpp av koldioxid. De sammanlagda rapporterade utsläppen från tågresor uppgår till endast 2 393 kg. Samtidigt står tågresorna för en betydande del av den resta sträckan som figuren nedan visar. 168 myndigheter har redovisat koldioxidutsläpp från tågresor.

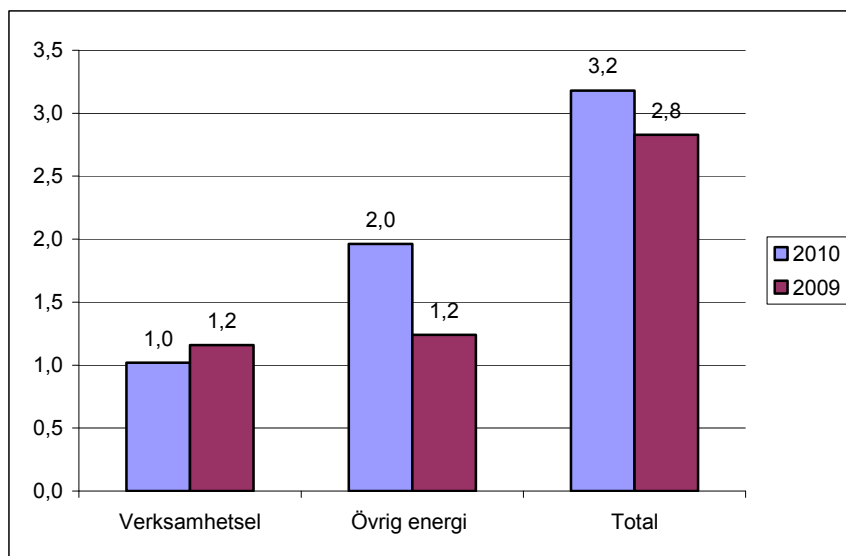
Figur 6. Fördelning av rest sträcka med olika reseslag

Energianvändning

Den sammanlagda rapporterade energianvändningen är 3,2 TWh. Det motsvarar ungefär hela Sveriges elproduktion från vindkraft eller energianvändningen i 160 000 eluppvärmda villor. Kostnaden för den totala energianvändningen uppskattas till 2,3 miljarder kronor. Energianvändningen har ökat något från föregående år.

Tabell 10. Energianvändning i kWh

Energislag	2010	2009	förändring	förändring %
Verksamhetsel	1 018 586 758	1 159 376 681	-140 789 923	-12 %
Övrig energi	1 963 201 594	1 240 039 664	+723 161 930	+58%
Total	3 179 098 575	2 828 523 079	+350 575 496	+12%

Figur 7. Energianvändning fördelat på energislag TWh

Cirka en tredjedel av energianvändningen utgörs av verksamhetsel och två tredjedelar utgörs av övrig energianvändning (fastighetsel, värme och kyla). Att övrig energianvändning ökat beror främst av att fler myndigheter kunnat ta fram statistik på övrig energianvändning för år 2010 än för tidigare år. Att användningen av verksamhetsel har minskat kan vara effekten av myndigheternas arbete med energieffektivisering. Många myndigheter kommenterar att de arbetat aktivt med åtgärder för att minska användningen av verksamhetsel.

Myndigheter med hög energianvändning totalt

Högst energianvändning har Trafikverket som inkluderar driftsledningscentraler, färjor och väg/järnvägsanläggningar i sin redovisning. Övriga myndigheter som ligger högt är de med stora lokalytor.

Tabell 11. Myndigheter med högst total energianvändning

Myndighet	kWh totalt
Trafikverket*	650 215 789
Fortifikationsverket*	512 958 374
Rikspolisstyrelsen	198 027 096
Kriminalvården	143 104 400
Lunds universitet	121 482 200

Medel 19 267 264, median 2 336 731

*miljöcertifierad

Myndigheter med hög energianvändning per kvadratmeter

Myndigheter med hög energianvändning per kvadratmeter är mer spridda. Värdena kan jämföras med 210 kWh/kvm som är Energimyndighetens beräknade genomsnittliga energianvändning för kontor. Rapporteringen omfattar totalt 12 miljoner kvadratmeter lokalyta.

Tabell 12. Myndigheter med högst energianvändning per kvadratmeter

Myndighet	kWh/m ²
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	962
Försvarets radioanstalt	709
Smittskyddsinstitutet	654
Affärsverket svenska kraftnät	576
Rättsmedicinalverket	559

Medel 223, median 193

Förnybar energi

152 myndigheter anger att de använder sig helt eller delvis av förnybara energikällor. Det innebär att 2,1 TWh kommer från förnybara källor vilket motsvarar 66 procent av statens totala energianvändning.

Medelvärdet bland dem som redovisat förnybar energi är 78 procent. 31 myndigheter anger att de använder 100 procent förnybar energi. Ett fyrtiotal myndigheter kommenterar att de inte har några uppgifter om förnybar energi.

Miljökrav i upphandling

Det sammanlagda rapporterade värdet för upphandlingar är 76,2 miljarder kronor. Det sammanlagda värdet på upphandlingar som inkluderar miljökrav är 68,7 miljarder kronor vilket innebär att ca 90 procent av värdet utgörs av upphandlingar med miljökrav. Några få myndigheter står för merparten av det rapporterade värdet.

Tabell 13. Myndigheter med störst upphandlingsvolym i kronor

Myndighet	Värde av upphandlingar totalt kr	Värde av upphandlingar med miljökrav kr	Andel upphandlingar med miljökrav %
Trafikverket*	35 000 000 000	35 000 000 000	100
Försvarets materielverk	23 510 089 628	22 621 286 470	96
Arbetsförmedlingen	3 090 000 000	2 910 000 000	94
Rikspolisstyrelsen	2 709 973 660	1 343 576 576	50
Statens fastighetsverk*	1 858 000 000	1 765 000 000	95
Affärsverket svenska kraftnät	1 476 831 722	1 164 550 143	79
Skatteverket/Kronofogden	906 165 000	608 200 000	67
Sida	804 000 000	7 000 000	1
Luleå tekniska universitet	620 000 000	38 000 000	6
Socialstyrelsen	600 000 000	100 000 000	17

*miljöcertifierad

Det saknas motsvarande siffror för 2009 och därför görs ingen jämförelse med föregående år. Upphandling är det område där myndigheterna haft svårast att ta fram siffror. Endast 58 procent av myndigheterna har redovisat miljökrav vid upphandling. De flesta myndigheterna har endast rapporterat egna upphandlingar över gränsen för direktupphandling. Därför ligger avrop från statliga ramavtal och direktupphandlingar utanför denna rapportering.

En fjärdedel av myndigheterna anger att de inte gjort några upphandlingar över gränsen för direktupphandling under året och rapporterar därför inte något uppföljningsmått för upphandling.

Ranking

För att ge en fingervisning om hur myndigheterna ligger till i miljöarbetet har Naturvårdsverket konstruerat ett rankingsystem. Systemet är baserat på hur myndigheterna besvarat frågorna i förordning (2009:907) Bilaga 2.

Poängen visar endast om myndigheterna har besvarat frågorna i förordningen. Naturvårdsverket har inte bedömt om till exempel policy och miljömål är av god kvalitet. För att avgöra om en myndighet har ett bra och väl fungerande miljöarbete krävs en noggrannare studie av respektive myndighets miljöredovisning.

Eftersom detta är det första året då myndigheterna redovisar enligt förordningen jämför vi inte med föregående års ranking.

Tabell 14. Rankingkriterier

Kriterium	Poäng
Del 1	
1. Är Miljöcertifierad (ISO/EMAS)	1
2. Har en miljöpolicy	1
3. Har en aktuell miljöutredning (max 5 år gammal)	1
4. Har identifierat betydande miljöaspekter	1
5. Har upprättat miljömål	1
6. Har vidtagit åtgärder	1
7. Har följt upp målen	1
8. Har vidtagit åtgärder för att ge de anställdas miljökunskap	1
Del 2	
1.2 Följer upp och redovisar sammanlagda utsläpp av koldioxid	1
1.3 Följer upp och redovisar utsläpp av koldioxid för flygresor över 50 mil	1
2.1a Följer upp och redovisar verksamhetselektricitet	1
2.1b Följer upp och redovisar övrig energianvändning	1
2.4 Följer upp och redovisar andel förnybar energi	1
3.1 Följer upp och redovisar andel miljökrav av antal upphandlingar	1
3.2 Följer upp och redovisar andel miljökrav av ekonomiskt värde	1
Totalt	15

På följande sidor presenteras resultatet av årets ranking. Myndigheterna är presenterade i bokstavsordning under respektive rankingpoäng. Miljöcertifierade myndigheter har markerats med *.

Myndighet	Ranking
Göteborgs universitet*	15
Kemikalieinspektionen*	15
Lantmäteriet*	15
Naturvårdsverket*	15
Skogsstyrelsen*	15
Statens jordbruksverk*	15
Statens maritima museer*	15
Statens veterinärmedicinska anstalt*	15
Strålsäkerhetsmyndigheten*	15
Sveriges geologiska undersökning*	15
Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut*	15
Affärsverket svenska kraftnät	14
Allmänna reklamationsnämnden	14
Arbetsförmedlingen	14
Arbetsmiljöverket	14
Boverket	14
Centrala studiestödsnämnden	14
Diskrimineringsombudsmannen	14
Ekobrottsmyndigheten	14
Ekonomistyrningsverket	14
Elsäkerhetsverket	14
Exportkreditnämnden	14
Finansinspektionen	14
Högskolan i Gävle*	14
Högskolan i Halmstad	14
Högskolan på Gotland	14
Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering	14
Karlstads universitet	14
Karolinska institutet	14
Kommerskollegium	14
Konjunkturinstitutet	14
Kungl. biblioteket	14
Linköpings universitet	14
Livrustkammaren, Skoklosters slott med stiftelsen Hallwylska museet	14
Livsmedelsverket	14
Lotteriinspektionen	14
Luffartsverket*	14
Luleå tekniska universitet	14
Läkemedelsverket	14
Länsstyrelsen i Dalarna	14
Länsstyrelsen i Gävleborg	14
Länsstyrelsen i Halland	14
Länsstyrelsen i Jönköping	14

Myndighet	Ranking
Länsstyrelsen i Kalmar	14
Länsstyrelsen i Kronoberg	14
Länsstyrelsen i Norrbotten	14
Länsstyrelsen i Skåne	14
Länsstyrelsen i Stockholm	14
Länsstyrelsen i Södermanland	14
Länsstyrelsen i Värmland	14
Länsstyrelsen i Västra Götaland	14
Länsstyrelsen i Örebro	14
Moderna museet	14
Myndigheten för internationella adoptionsfrågor	14
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap*	14
Myndigheten för utländska investeringar i Sverige	14
Mälardalens högskola*	14
Patent- och registreringsverket	14
Polarforskningssekreteriatet	14
Riksantikvarieämbetet	14
Riksgäldskontoret	14
Riksutställningar	14
Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	14
Socialstyrelsen	14
Statens beredning för medicinsk utvärdering	14
Statens energimyndighet	14
Statens geotekniska institut*	14
Statens institutionsstyrelse	14
Statens skolverk	14
Statens tjänstepensionsverk	14
Statens väg- och transportforskningsinstitut	14
Sveriges lantbruksuniversitet*	14
Talboks- och punktskriftsbiblioteket	14
Tillväxtverket	14
Totalförsvarets forskningsinstitut	14
Trafikverket*	14
Tullverket	14
Uppsala universitet	14
Valmyndigheten	14
Örebro universitet	14
Överklagandenämnden för studiestöd	14
Arbetsgivarverket	13
Arkitekturmuseet	13
Blekinge tekniska högskola	13
Bolagsverket	13
Brottsförebyggande rådet	13
Dans- och cirkushögskolan	13

Myndighet	Ranking
Datainspektionen	13
Domstolsverket	13
Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap	13
Fortifikationsverket*	13
Försäkringskassan	13
Högskolan i Borås	13
Högskolan Väst	13
Institutet för rymdfysik	13
Kriminalvården	13
Kronofogdemyndigheten	13
Kustbevakningen	13
Linnéuniversitetet	13
Länsstyrelsen i Gotland	13
Länsstyrelsen i Jämtland	13
Länsstyrelsen i Västerbotten	13
Länsstyrelsen i Västernorrland	13
Länsstyrelsen i Västmanland	13
Länsstyrelsen i Östergötland	13
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde	13
Naturhistoriska riksmuseet	13
Nordiska Afrikainstitutet	13
Post- och telestyrelsen	13
Rikspolisstyrelsen	13
Skatteverket	13
Specialpedagogiska skolmyndigheten	13
Statens fastighetsverk*	13
Statens folkhälsoinstitut	13
Statistiska centralbyrån	13
Södertörns högskola	13
Tekniska museet	13
Verket för högskoleservice	13
Fiskeriverket	12
Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande	12
Försvarets materielverk	12
Försvarets radioanstalt	12
Högskoleverket	12
Inspektionen för strategiska produkter	12
Internationella programkontoret för utbildningsområdet	12
Konkurrensverket	12
Konstfack	12
Malmö högskola	12
Migrationsverket	12
Myndigheten för handikappolitisk samordning	12
Rymdstyrelsen	12

Myndighet	Ranking
Sametinget	12
Sjöfartsverket	12
Statens bostadskreditnämnd	12
Statens haverikommission	12
Statens kulturråd	12
Statens musiksamlingar	12
Stockholms universitet	12
Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll	12
Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete	12
Svenska institutet	12
Totalförsvarets rekryteringsmyndighet	12
Transportstyrelsen	12
Umeå universitet	12
Verket för innovationssystem	12
Åklagarmyndigheten	12
Arbetsdomstolen	11
Gymnastik- och idrottshögskolan	11
Högskolan Kristianstad	11
Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingsarbete	11
Konsumentverket	11
Länsstyrelsen i Uppsala	11
Myndigheten för tillväxtpolitiska utredningar och analyser	11
Pensionsmyndigheten	11
Rättsmedicinalverket	11
Statens försvarshistoriska museer	11
Stiftelsen Skansen	11
Stockholms dramatiska högskola	11
Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket	11
Ungdomsstyrelsen	11
Vetenskapsrådet	11
Brottsoffermyndigheten	10
Högskolan Dalarna	10
Kammarkollegiet	10
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	10
Kungl. Tekniska högskolan	10
Linköpings tingsrätt	10
Lunds universitet	10
Mittuniversitetet	10
Operahögskolan i Stockholm	10
Sameskolstyrelsen	10
Smittskyddsinstitutet	10
Statens konstråd	10
Statskontoret	10

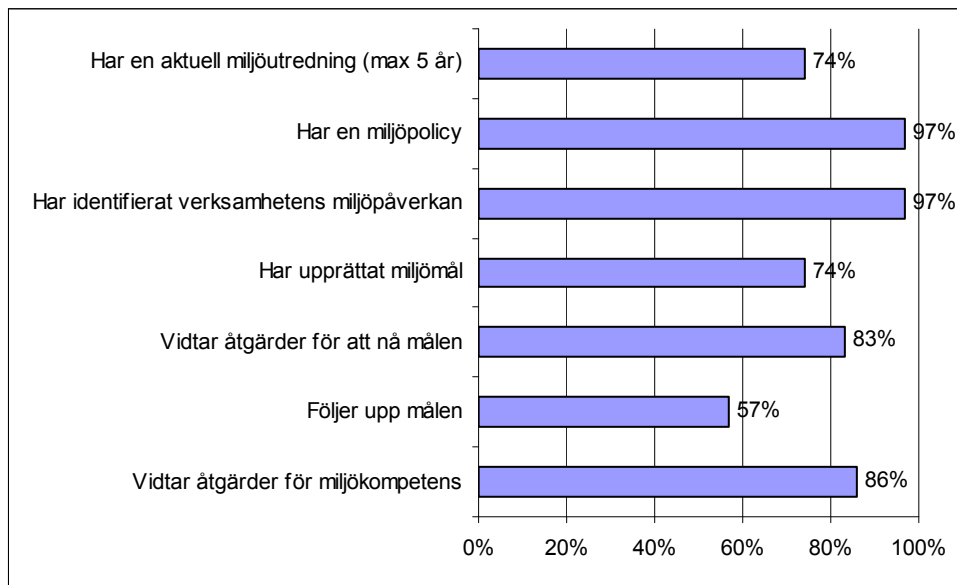
Myndighet	Ranking
Stiftelsen Nordiska museet	10
Barnombudsmannen	9
Energimarknadsinspektionen	9
Justitiekanslern	9
Revisorsnämnden	9
Statens medieråd	9
Statens va-nämnd	9
Länsstyrelsen i Blekinge	8
Statens skolinspektion	8
Trafikanalys	8
Myndigheten för yrkeshögskolan	7
Riksarkivet	7
Försvvarshögskolan	5
Kungl. Konsthögskolan	5
Statens historiska museer	5
Konstnärnsnämnden	4
Högskolan i Skövde	2
Folke Bernadotteakademien (utebliven rapportering)	0
Statens museer för världskultur (utebliven rapportering)	0

Special: Universitet och högskolor

Universitet och högskolor har inte behövt redovisa sin miljöpåverkan under några år men i och med att förordningen om miljöledning i statliga myndigheter trädde i kraft 2010 är samtliga universitet och högskolor åter med i miljöledningsrapporteringen. Därför har Naturvårdsverket valt att speciellt studera denna grupp. Sammanlagt 34 universitet och högskolor inkluderas i förordningen.

Miljöledningssystemen

Nedanstående figur visar hur stor andel av myndigheterna som uppfyller kraven i förordning (2009:907). Siffrorna är något lägre än för samtliga myndigheter.

Figur 8. Andel universitet och högskolor som uppfyller kraven i SFS 2009:907

Alla universitet/högskolor utom sju har tagit upp forskning och utbildning som betydande miljöaspekt. De som inte nämner forskning och utbildning är Försvarshögskolan, Högskolan i Halmstad, Kungl. Konsthögskolan, Kungl. Musikhögskolan i Stockholm, Mälardalens högskola, Operahögskolan och Stockholms dramatiska högskola.

Tre högskolor har valt att miljöcertifiera verksamheten.

Tabell 15. Miljöcertifierade universitet och högskolor

Myndighet	Certifiering
Göteborgs Universitet	ISO 14001 och EMAS
Högskolan i Gävle	ISO 14001
Mälardalens högskola	ISO 14001

Resor och transporter

Universiteten och högskolorna släpper sammanlagt ut 64 000 ton koldioxid och står därmed för 26 procent av statens samlade utsläpp. De långa flygresorna dominerar med 85 procent medan maskiner och bilresor inte alls är betydande. Det innebär att universiteten står för över 60 procent av utsläppen från statens långa flygresor.

Tabell 16. Fördelning av utsläpp mellan olika transportslag

Trafikslag	Kg CO ₂	Andel
Flyg under 50 mil	4 068 568	6 %
Flyg över 50 mil	54 074 770	85 %
Bil	3 361 675	5 %
Tåg	138	0 %
Buss	462 384	1 %
Maskiner	1 628 083	3 %
Totalt	63 595 618	100 %

Tabell 17. Flyg över 50 per universitet/högskola:

Universitet/Högskola	CO ₂ /å.a.	CO ₂ Totalt
Kungl. Tekniska högskolan	3 054	9 643 000
Karolinska institutet	2 800	11 200 000
Blekinge tekniska högskola	2 221	1 081 588
Luleå tekniska universitet	1 969	2 465 966
Högskolan på Gotland	1 565	295 757
Sveriges lantbruksuniversitet	1 295	3 708 000
Uppsala universitet	1 017	4 833 834
Lunds universitet	932	5 234 840
Linköpings universitet	907	3 146 537
Högskolan Väst	722	355 170
Göteborgs universitet	643	3 203 243
Högskolan i Borås	637	366 477
Linnéuniversitetet	629	1 107 740
Högskolan Kristianstad	602	311 872
Operahögskolan i Stockholm	589	11 789
Stockholms universitet	584	2 566 428
Mälardalens högskola	575	558 659
Konstfack	542	78 514
Örebro universitet	488	506 730
Malmö högskola	472	516 327
Dans- och cirkushögskolan	440	25 546
Umeå universitet	398	1 479 974
Karlstads universitet	386	381 000
Stockholms dramatiska högskola	359	10 778
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	330	61 682
Högskolan i Gävle	313	234 945

Södertörns högskola	282	184 000
Mittuniversitetet	280	255 254
Högskolan i Halmstad	259	144 386
Högskolan Dalarna	180	104 723
Kungl. Konsthögskolan	0	11
Försvarshögskolan	-	-
Gymnastik- och idrottshögskolan	-	-
Högskolan i Skövde	-	-
<hr/>		
Medel per årsarbetskraft: 773		
Medel totalt: 1 744 347		

Energianvändning

Universiteten och högskolorna använder sammanlagt 0,87 TWh energi och står därmed för 27 procent av statens samlade energianvändning. Samtidigt innehar de 31 procent av statens totala lokalyta.

Tabell 18. Total energianvändning per universitet/högskola:

Universitet/Högskola	kWh/m ²	kWh totalt
Karolinska institutet	379	65 000 000
Lunds universitet	318	121 482 200
Uppsala universitet	313	96 574 623
Kungl. Tekniska högskolan	287	80 575 000
Sveriges lantbruksuniversitet	275	108 295 344
Gymnastik- och idrottshögskolan	266	3 309 400
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	256	4 941 072
Göteborgs universitet	253	78 495 428
Stockholms universitet	250	64 416 092
Södertörns högskola	232	13 900 000
Stockholms dramatiska högskola	229	1 031 500
Högskolan Väst	202	6 864 646
Karlstads universitet	193	14 741 000
Linnéuniversitetet	191	24 372 744
Luleå tekniska universitet	188	24 143 956
Blekinge tekniska högskola	188	8 668 039
Operahögskolan i Stockholm	178	484 387
Högskolan i Gävle	178	7 901 738
Mittuniversitetet	174	12 212
Högskolan Kristianstad	172	5 348 800
Örebro universitet	172	16 954 479
Umeå universitet	167	30 359 684
Försvarshögskolan	163	3 167 000
Linköpings universitet	163	41 105 717
Dans- och cirkushögskolan	162	963 158
Högskolan Dalarna	161	6 462 000
Högskolan i Borås	161	9 029 139
Högskolan på Gotland	159	2 095 843
Mälardalens högskola	154	12 318 357
Högskolan i Halmstad	152	7 621 736
Malmö högskola	131	11 462 700
Konstfack	81	1 735 765
Högskolan i Skövde	-	-
Kungl. Konsthögskolan	-	-

Medel per årsarbetskraft 206

Medel totalt 28 086 024

Miljökrav i upphandling

Universiteten står för 1,9 miljarder av statens upphandling, vilket är mindre än 2,5 procent. Fyra av skolorna anger att de inte gjort några upphandlingar över gränsen för direktupphandling. Sju av skolorna har ingen uppföljning alls på området.

Tabell 19. Miljökrav i upphandling per universitet/högskola

Universitet/högskola	Värde av upphandlingar totalt kr	Värde av upphandlingar med miljökrav kr	Andel miljökrav
Luleå tekniska universitet	620 000 000	38 000 000	6%
Göteborgs universitet	503 146 000	434 175 000	86%
Mittuniversitetet	213 271 989	170 617 600	80%
Södertörns högskola	106 200 000	64 700 000	61%
Uppsala universitet	102 000 000	43 000 000	42%
Sveriges lantbruksuniversitet	85 300 000	62 300 000	73%
Högskolan i Gävle	84 649 598	18 568 789	22%
Karolinska institutet	70 000 000	30 000 000	43%
Högskolan Väst	54 000 000	43 000 000	80%
Malmö högskola	52 220 000	36 500 000	70%
Linnéuniversitetet	19 600 000	16 500 000	84%
Linköpings universitet	14 735 000	12 585 000	85%
Mälardalens högskola	8 300 000	7 100 000	86%
Karlstads universitet	8 000 000	600 000	8%
Örebro universitet	4 100 000	4 100 000	100%
Blekinge tekniska högskola	4 086 000	4 086 000	100%
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	3 951 931	3 133 631	79%
Högskolan på Gotland	1 656 349	0	0%
Högskolan Kristianstad	1 300 000	0	0%
Gymnastik- och idrottshögskolan	1 300 000	0	0%
Högskolan i Halmstad	500 000	0	0%
Operahögskolan i Stockholm	85 762	0	0%
Högskolan i Borås	0	0	
Konstfack	0	0	
Stockholms dramatiska högskola	0	0	
Dans- och cirkushögskolan	0	0	
Lunds universitet	-	-	
Försvärshögskolan	-	-	
Kungl. Tekniska högskolan	-	-	
Stockholms universitet	-	-	
Umeå universitet	-	-	
Högskolan Dalarna	-	-	
Högskolan i Skövde	-	-	
Kungl. Konsthögskolan	-	-	

Kommentarer

Det här är det första året myndigheterna redovisar enligt den nya förordningen om miljöledning i statliga myndigheter. Det innebär bland annat ett nytt sätt att redovisa miljöpåverkan, mål och åtgärder, nya frågor om grön IT och redovisning av resor, energianvändning och upphandling. Nedan följer några kommentarer om årets redovisningar. Naturvårdsverket har även fått i uppdrag av regeringen att utvärdera miljöledningsarbetet i staten under 2011-2012 varvid en mer djupgående analys av miljöledningsarbetet kommer att genomföras.

Få certifierade myndigheter trots bör-krav i förordningen

Enligt förordningen bör de myndigheter vars verksamhet medför en betydande miljöpåverkan miljöcertifiera verksamheten. Endast 10 procent av myndigheterna har genomfört en sådan certifiering. Det är anmärkningsvärt att flera av de myndigheter som har högst koldioxidutsläpp, energianvändning och upphandling inte är miljöcertifierade.

Många missar myndighetens indirekta miljöpåverkan

Verksamhetens miljöpåverkan kan delas in i direkt och indirekt påverkan. Direkt påverkan är exempelvis resor och energianvändning. Indirekt påverkan är bland annat effekter av myndighetens beslut, rådgivning och utbildning. De flesta myndigheterna har identifierat sin direkta miljöpåverkan medan färre har identifierat verksamhetens indirekta miljöpåverkan. Som ett exempel har många av universiteten/högskolorna inte identifierat utbildning som betydande miljöpåverkan.

De flesta arbetar redan med grön IT

Grön IT utgör ett nytt område i förordningen. Glädjande är att många myndigheter redan arbetar med åtgärder inom detta område. Naturvårdsverket har fått i uppdrag av regeringen att ta fram indikatorer för grön IT vilket kommer att precisera uppföljningen ytterligare. Uppdraget ska redovisas i maj 2011.

Bättre rapportering av miljöeffekter men upphandling svårt

Rapporteringen av resor, energianvändning och upphandling har blivit betydligt bättre jämfört med föregående år. Området med svagast uppföljning är miljökrav i upphandling. Rese- och energistatistik får myndigheterna ofta från resebyråer och fastighetsägare medan upphandlingsstatistik kräver interna uppföljningssystem. Många myndigheter beskriver att de håller på att ta fram sådana system till kommande år.

Nytt uppföljningssystem nästa år

Till nästa års redovisning ska Naturvårdsverket ta fram ett webbaserat rapporteringssystem. Rapporteringen kommer då även att harmoniseras med Energimyndighetens uppföljning av energieffektiva åtgärder, något som efterfrågats av många myndigheter.

Bilaga

Förordning (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter

Senast införda ändring: (2010:1928)

1 § Denna förordning är meddelad med stöd av 8 kap. 13 § regeringsformen.

Definitioner

2 § I denna förordning avses med

indirekt miljöpåverkan: en negativ eller positiv förändring i miljön som uppkommer som ett resultat av att någon annan än myndigheten vidtar en åtgärd som en följd av att myndigheten har meddelat föreskrifter eller fattat något annat beslut, gett råd, genomfört utbildning eller lämnat information, och
direkt miljöpåverkan: en negativ eller positiv förändring i miljön som uppkommer som ett resultat av myndighetens verksamhet och som inte är indirekt miljöpåverkan.

Skyldighet att ha ett miljöledningssystem

3 § En myndighet som anges i bilaga 1 ska inom ramen för sitt ordinarie uppdrag ha ett miljöledningssystem som integrerar miljöhänsyn i myndighetens verksamhet så att man beaktar verksamhetens direkta och indirekta miljöpåverkan på ett systematiskt sätt.

En myndighet vars verksamhet medför en betydande miljöpåverkan bör registrera sig enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 761/2001 av den 19 mars 2001 (EMAS)¹ eller certifiera sig enligt standarden ISO 14001.

Om det av bilaga 1 framgår att myndigheten får ha ett förenklat miljöledningssystem, är det tillräckligt att miljöledningssystemet avser verksamhetens direkta miljöpåverkan.

Miljöutredning

4 § Miljöledningssystemet ska innebära att den miljöpåverkan som verksamhetens interna och externa verksamhet kan ge upphov till är utredd (miljöutredning).

Miljöutredningen ska hållas aktuell genom att den ses över och uppdateras vid väsentliga förändringar i verksamheten eller minst vart femte år. Utredningen ska innehålla uppgifter om de miljökrav i lag och annan författning som rör verksamheten.

5 § Miljöutredningen ska ligga till grund för miljöledningssystemets inriktning och utformning.

6 § Om myndigheten har ett förenklat miljöledningssystem men miljöutredningen visar att verksamheten kan ge upphov till betydande indirekt miljöpåverkan, ska miljöledningssystemet omfatta denna indirekta miljöpåverkan.

Miljöpolicy och miljömål

7 § Miljöledningssystemet ska innebära att myndigheten har en miljöpolicy och fastställda miljömål för verksamheten.

Miljömålen ska vara mätbara i den mån som det är praktiskt möjligt att mäta målen och hur de uppnåtts.

Miljömålen ska hållas aktuella genom att de ses över och uppdateras minst vart tredje år.

8 § Miljöpolicyen och miljömålen ska bidra till en hållbar utveckling och till att nå de nationella miljö-kvalitetsmålen.

Handlingsplan, ansvarsfördelning och rutiner

9 § Miljöledningssystemet ska innebära att myndigheten har en handlingsplan för arbetet med att nå miljömålen.

De resurser, tillvägagångssätt och tidsramar som gäller för arbetet ska framgå av handlingsplanen.

10 § Miljöledningssystemet ska innebära att myndigheten tydligt anger den ansvarsfördelning som ska gälla i arbetet med att följa miljöpolicyen och nå miljömålen. Ansvarsfördelningen ska framgå av handlingsplanen.

11 § Miljöledningssystemet ska innebära att myndigheten har sådana dokumenterade rutiner för styrningen av verksamheten som

1. säkerställer att miljöpolicyen och gällande miljöregler följs,
2. bidrar till att minska negativ miljöpåverkan så långt möjligt, och
3. bidrar till att nå myndighetens miljömål.

12 § Handlingsplanen, ansvarsfördelningen och rutinerna ska innebära att arbetet med att följa handlingsplanen och nå miljömålen dokumenteras, redovisas, följs upp och revideras så att arbetet fortlöpande förbättras.

Miljöanpassad upphandling

13 § Miljöledningssystemet ska innebära att myndigheten miljöanpassar sina upphandlingar i den mån en sådan anpassning är möjlig.

Verktyg för miljöanpassningen

14 § Miljöledningssystemet ska innebära att myndigheten genom information och utbildning fortlöpande utvecklar personalens kompetens och medvetenhet om miljöhänsyn i det egna arbetet.

15 § Miljöledningssystemet ska innebära att myndigheten så långt det är möjligt använder en energieffektiv informationsteknik som verktyg för att miljöanpassa sin verksamhet. Myndigheten ska i samma syfte även utarbeta en mötes- och resepolicy.

16 § Bestämmelser om åtgärder för effektiv användning av energi för myndigheter finns i förordningen (2009:893) om energieffektiva åtgärder för myndigheter.

Årlig uppföljning och redovisning

17 § Miljöledningssystemet ska innebära att myndigheten årligen genomför interna miljörevisioner för att kontrollera att myndigheten följer gällande miljöregler och andra styrande dokument för myndighetens miljöledning och miljöarbete.

18 § Myndigheten ska årligen göra en genomgång av miljöledningssystemet och följa upp resultatet av arbetet så att

1. det framgår hur väl myndigheten har lyckats med att följa miljöpolicy och nå miljömålen, och
2. det finns underlag för beslut om det framtida miljöledningsarbetet.

19 § För uppföljningen enligt 18 § ska myndigheten

1. utföra den kontroll och göra de mätningar av verksamhetens miljöpåverkan som behövs,
2. utvärdera hur handlingsplanen enligt 9 § har fungerat, och
3. utvärdera hur gällande miljöregler har följts.

20 § Myndigheten ska årligen redovisa miljöledningsarbetet enligt formuläret i bilaga 2.

Redovisningen ska vara undertecknad av myndighetens chef och i samband med myndighetens årsredovisning ges in till det departement i Regeringskansliet som myndigheten hör till och till Naturvårdsverket.

20 a § Naturvårdsverket ska senast den 15 april varje år till regeringen lämna en sammanfattning av myndigheternas årliga redovisningar enligt 20 §. Förordning (2009:1481)

Att inrätta ett miljöledningssystem för första gången

21 § En myndighet som inrättar ett miljöledningssystem för första gången ska inom åtta månader från det att myndigheten enligt denna förordning blev skyldig att ha ett miljöledningssystem

1. ha en projektplan för inrättandet som innehåller en tidsplan för inrättandet samt uppgifter om hur inrättandet är avsett att organiseras och vilka som är ansvariga för det arbetet, och
2. redovisa en miljöutredning enligt 4 §, den miljöpolicy och de miljömål som avses i 7 §, den handlingsplan som avses i 9 § samt hur miljöledningssystemet är avsett att integreras i den ordinarie verksamheten.

Redovisningen enligt första stycket 2 ska ges in till det departement i Regeringskansliet som myndigheten hör till och till Naturvårdsverket.

-
1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2010.
  2. Om en statlig myndighet genom ett särskilt beslut före den 1 januari 2010 har fått i uppdrag av regeringen att införa eller ha ett miljöledningssystem eller att följa riktlinjer för redovisning av arbete med miljöledning, ska myndigheten anses ha fullföljt uppdraget genom att följa bestämmelserna i denna förordning.

Bilaga 1

Denna bilaga innehåller en förteckning över de myndigheter som enligt 3 § ska ha ett miljöledningssystem.

Beteckningen "(F)" efter myndighetens namn innebär att myndigheten får ha ett sådant förenklat miljöledningssystem som avses i 3 § tredje stycket.

Myndigheter som hör till Arbetsmarknadsdepartementet

Arbetsdomstolen
Arbetsförmedlingen
Arbetsmiljöverket
Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (F)
Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (F)

Myndigheter som hör till Finansdepartementet

Arbetsgivarverket
E-delegationen
Ekonomistyrningsverket
Finansinspektionen (F)
Fortifikationsverket
Kammarkollegiet
Konjunkturinstitutet
Kronofogdemyndigheten
Lotteriinspektionen (F)
länsstyrelserna
Riksgäldskontoret (F)
Skatteverket
Statens bostadskreditnämnd (F)
Statens fastighetsverk
Statens tjänstepensionsverk
Statistiska centralbyrån
Statskontoret
Tullverket

Myndigheter som hör till Försvarsdepartementet

Försvarets materielverk
Försvarets radioanstalt
Kustbevakningen
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
Statens haverikommission (F)
Totalförsvarets forskningsinstitut
Totalförsvarets rekryteringsmyndighet

Myndigheter som hör till Integrations- och jämställdhetsdepartementet

Allmänna reklamationsnämnden (F)
Diskrimineringsombudsmannen

Konsumentverket
Ungdomsstyrelsen

Myndigheter som hör till Jordbruksdepartementet

Fiskeriverket
Livsmedelsverket
Sametinget
Skogsstyrelsen
Statens jordbruksverk
Statens veterinärmedicinska anstalt
Sveriges lantbruksuniversitet

Myndigheter som hör till Justitiedepartementet

Brottsförebyggande rådet (F)
Brottsoffermyndigheten (F)
Datainspektionen (F)
Domstolsverket
Ekobrottsmyndigheten
Justitiekanslern (F)
Kriminalvården
Linköpings tingsrätt
Migrationsverket
Revisorsnämnden (F)
Rikspolisstyrelsen
Rättsmedicinalverket
Valmyndigheten (F)
Åklagarmyndigheten

Myndigheter som hör till Kulturdepartementet

Arkitekturmuseet
Granskningsnämnden för radio och TV (F)
Institutet för språk och folkminnen (F)
Konstnärnämnden (F)
Livrustkammaren, Skoklosters slott med stiftelsen Hallwylska museet
Moderna museet
Myndigheten för radio och tv
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde
Naturhistoriska riksmuseet
Riksantikvarieämbetet
Riksarkivet (F)
Riksutställningar
Statens försvarshistoriska museer
Statens historiska museer
Statens konstråd (F)
Statens kulturråd (F)

Statens maritima museer
Statens medieråd (F)
Statens museer för världskultur
Statens musiksamlingar
Talboks- och punktskriftsbiblioteket (F)

Myndigheter som hör till Miljödepartementet

Boverket
Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande
Kemikalieinspektionen
Lantmäteriet
Naturvårdsverket
Statens geotekniska institut
Statens va-nämnd (F)
Strålsäkerhetsmyndigheten
Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

Myndigheter som hör till Näringsdepartementet

Affärsverket svenska kraftnät
Bolagsverket
Elsäkerhetsverket (F)
Energimarknadsinspektionen
Konkurrensverket
Luftfartsverket
Myndigheten för tillväxtpolitiska utredningar och analyser
Patent- och registreringsverket
Post- och telestyrelsen
Rymdstyrelsen
Sjöfartsverket
Statens energimyndighet
Statens väg- och transportforskningsinstitut
Sveriges geologiska undersökning
Tillväxtverket
transportanalys
Trafikverket
Transportstyrelsen
Verket för innovationssystem (Vinnova)

Myndigheter som hör till Socialdepartementet

Barnombudsmannen (F)
Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (F)
Försäkringskassan
Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd (F)
Läkemedelsverket

Myndigheten för handikappolitisk samordning (Handisam) (F)
Myndigheten för internationella adoptionsfrågor (F)
Smittskyddsinstitutet
Socialstyrelsen
Statens beredning för medicinsk utvärdering (F)
Statens folkhälsoinstitut
Statens institutionsstyrelse
Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket

Myndigheter som hör till Utbildningsdepartementet

Blekinge tekniska högskola
Centrala studiestödsnämnden
Dans- och cirkushögskolan (F)
Försvarshögskolan
Gymnastik- och idrottshögskolan (F)
Göteborgs universitet
Högskolan Dalarna
Högskolan i Borås
Högskolan i Gävle
Högskolan i Halmstad
Högskolan i Kalmar
Högskolan i Skövde
Högskolan Kristianstad
Högskolan på Gotland
Högskolan Väst
Högskoleverket
Institutet för rymdfysik
Internationella programkontoret för utbildningsområdet (F)
Karlstads universitet
Karolinska institutet
Konstfack
Kungl. biblioteket
Kungl. Konsthögskolan
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm (F)
Kungl. Tekniska högskolan
Linköpings universitet
Linnéuniversitetet
Luleå tekniska universitet
Lunds universitet
Malmö högskola
Mittuniversitetet
Myndigheten för yrkeshögskolan (F)
Mälardalens högskola
Operahögskolan i Stockholm (F)
Polarforskningssekreteriatet

Sameskolstyrelsen (F)
Specialpedagogiska skolmyndigheten
Statens skolinspektion
Statens skolverk
Stockholms universitet
Stockholms dramatiska högskola (F)
Södertörns högskola
Umeå universitet
Uppsala universitet
Verket för högskoleservice (F)
Vetenskapsrådet (F)
Växjö universitet
Örebro universitet
Överklagandenämnden för studiestöd (F)

Myndigheter som hör till Utrikesdepartementet

Exportkreditnämnden
Folke Bernadotteakademien (F)
Inspektionen för strategiska produkter (F)
Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingsarbete (Sadev) (F)
Kommerskollegium
Myndigheten för utländska investeringar i Sverige (ISA) (F)
Nordiska Afrikainstitutet (F)
Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll
Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete
Svenska institutet

Bilaga 2

FORMULÄR FÖR REDOVISNING AV MILJÖLEDNINGSPÅRBEJDE

Del 1 Miljöledningssystemet

1. Är myndigheten miljöcertifierad?

Ja ISO14001 Ja Emas Nej

2. Hur lyder myndighetens miljöpolicy?

3. När har myndigheten senast uppdaterat sin miljöutredning?

4. Vilka av myndighetens aktiviteter har en betydande direkt eller indirekt påverkan på miljön?

5. Vilka mål har myndigheten upprättat för de aktiviteter som har betydande påverkan på miljön?

6. Vilka åtgärder har myndigheten vidtagit för att nå dessa mål?

7. Redovisa hur väl målen har uppfyllts.

8. Vilka åtgärder har myndigheten vidtagit för att ge de anställda den kunskap de behöver för att ta miljöhänsyn i arbetet?

9. På vilket sätt har myndigheten använt informationsteknik i syfte att minska sin energiförbrukning (t.ex. IT-system för att styra och reglera belysning, värme, ventilation, energieffektivisering i utrustning m.m.)?

10. På vilket sätt har myndigheten använt informationsteknik i syfte att minska antalet tjänsteresor (t.ex. telefon, webb, videomöten)?

Del 2 Uppföljning av miljöledningens effekter

1. Tjänsteresor och övriga transporter

1.1 Utsläpp av koldioxid i kilogram, totalt och per årsarbetskraft, från

a) flygresor under 50 mil,

b) bilresor som görs i tjänsten (inkluderar egen bil, tjänstebil, hyrbil, leasad bil, taxi),

c) tågresor,

d) bussresor, och

e) maskiner och övriga fordon som används i myndighetsverksamheten.

1.2 Sammanlagda utsläpp av koldioxid i kilogram, totalt och per årsarbetskraft, enligt 1.1 a–e.

1.3 Utsläpp av koldioxid i kilogram för flygresor över 50 mil, totalt och per årsarbetskraft.

1.4 Beskrivning av insamlat resultat:

- a) Beskriv vad som har påverkat resultatet i positiv eller negativ riktning, t.ex. organisationsförändringar, trender, nya uppdrag.
- b) Beskriv eventuella problem och luckor i materialet samt hur och när myndigheten planerar att åtgärda dessa.

1.5 Hur är uppgifterna framtagna (om detta skiljer sig mellan uppföljningsmått, ange vad som gäller för respektive mått)?

Eget uppföljningssystem
Leverantörsuppgifter
Uppskattning (förklara på vilket sätt)

1.6 Uppföljningsmått i svaren på frågorna är baserade på:

Schablonlista som Naturvårdsverket tillhandahåller
Uppgifter som tagits fram på annat sätt, nämligen:

2. Energianvändning

2.1 Årlig energianvändning i kilowattimmar totalt, per årsarbetskraft och per kvadratmeter uppdelat på

- a) verksamhetselektricitet, och
- b) övrig energianvändning

2.2 Sammanlagd årlig energianvändning, totalt, per årsarbetskraft och per kvadratmeter enligt 2.1 a och b.

2.3 Är värmeförbrukningen normalårskorrigerad?

Ja Nej

2.4 Andel förnybar energi av den totala energianvändningen (anges i procent).

2.5 Beskrivning av insamlat resultat:

- a) Beskriv vad som har påverkat resultatet i positiv eller negativ riktning, t.ex. organisationsförändringar, trender, nya uppdrag.
- b) Beskriv eventuella problem och luckor i materialet samt hur och när myndigheten planerar att åtgärda dessa.

2.6 Hur är uppgifterna framtagna (om detta skiljer sig mellan uppföljningsmått, ange vad som gäller för respektive mått)?

Eget uppföljningssystem
Leverantörsuppgifter
Uppskattning (förklara på vilket sätt)

3. Miljökrav i upphandling

3.1 Andel registrerade anskaffningar (upphandling och inköp) där miljökrav ställts av det totala antalet registrerade anskaffningar per år (anges i procent).

3.2 Ekonomiskt värde av registrerade anskaffningar med miljökrav av det totala värdet av registrerade anskaffningar per år.

3.3 Beskrivning av insamlat resultat:

a) Beskriv vad som har påverkat resultatet i positiv eller negativ riktning, t.ex. organisationsförändringar, trender, nya uppdrag.

b) Beskriv eventuella problem och luckor i materialet samt hur och när myndigheten planerar att åtgärda dessa.

3.4 Hur är uppgifterna framtagna (om detta skiljer sig mellan uppföljningsmått, ange vad som gäller för respektive mått)?

Eget uppföljningssystem

Leverantörsuppgifter

Uppskattning (förklara på vilket sätt)

Miljöledning i staten 2010

RAPPORT 6422

NATURVÅRDSVERKET
ISBN 978-91-620-6422-8
ISSN 0282-7298

En redovisning

Statliga myndigheter ska utveckla miljöledningssystem och årligen rapportera sina resultat till regeringen och Naturvårdsverket, enligt förordning (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter.

Sammanställningen för år 2010 visar bland annat:

- Statliga myndigheter släppte 2010 ut 248 000 ton koldioxid från resor och transporter, vilket motsvarar cirka en procent av Sveriges samlade utsläpp från transportsektorn.
- Den sammanlagda energianvändningen från statliga myndigheter var 3,2 TWh vilket nästan motsvarar Sveriges hela elproduktion från vindkraft.
- Myndigheterna gjorde upphandlingar för sammanlagt 76,2 miljarder kronor och i 90 procent av dessa upphandlingar ställdes miljökrav.

Naturvårdsverket har i uppdrag att stödja de statliga myndigheterna i deras miljöledningsarbete och göra en sammanställning av de redovisade resultaten.

